

Δημήτρης Κοσμόπουλος - Κρυπτόλεξο (Δόμος, 2013)

«Για την νύχτα τῆς 2ας πρὸς 3η Ἰανουαρίου 1911»

ὄλο τὸ βιβλίο σὲ μορφή pdf (75KB) [ἑδῶ](#).

Μετὰ τὴν ποιητικὴ σύνθεση *Κροῦσμα* (Κέδρος ἀ΄ ἔκδ. 2011, β΄ ἔκδ. 2011), ἡ ὁποία ἐξεδόθη κατὰ εὐτυχή συγκυρία στὶς 3 Ἰανουαρίου τοῦ 2011, τὴ μέρα δηλαδή ποῦ ἔκλειναν 100 χρόνια ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ Ἀλεξάνδρου Παπαδιαμάντη, καὶ στὴν ὁποία σύνθεση ὁ ποιητὴς μέσα ἀπὸ μιὰ πρωτότυπη χρῆση τῆς ρυθμικῆς ἀγωγῆς καὶ τῆς ἔμμετρης προσωδίας ἐκθέτει ἀπογυμνωτικᾶ τὴν πορεία αὐτογνωσίας του καὶ τὰ ἀδιέξοδά της γενιᾶς του σὲ ἐκ βαθέων ἐξομολόγηση πρὸς τὸν Παπαδιαμάντη - τὸν Ἀπρίλη τοῦ 2013 κυκλοφορήθηκε σὲ εἰδικὴ καὶ ἄκρως καλαίσθητη σὲ μαστοριὰ ἔκδοση ἀπὸ τὸν Δόμο ἢ ποιητικὴ σύνθεσή του *Κρυπτόλεξο* σὲ ἐκδοτικὴ ἐπιμέλεια τοῦ διευθυντῆ τῶν ἐκδόσεων Δόμος Δημήτρης Μαυρόπουλου. Ὁ πλήρης τίτλος τοῦ ἔργου εἶναι *Κρυπτόλεξο, γιὰ τὴν νύχτα τῆς 2ας πρὸς 3η Ἰανουαρίου 1911*. Καὶ ἐδῶ ὁ Κοσμόπουλος ἀναφέρεται στὴν νύχτα τοῦ ψυχορραγήματος τοῦ Ἀλεξάνδρου Παπαδιαμάντη στὴ Σκιάθο. Ἡ σύνθεση εἶναι γραμμμένη κατὰ τὸν τρόπο τοῦ *Κανόνος* ὡς πρὸς τὴν δομὴ της. Ξεκινᾷ μὲ δύο «Προοίμια», ὅπου ἀφηγεῖται τὸ ποιητικὸ ὑποκείμενο. Τὰ ὑπόλοιπα 12 μέρη τοῦ ποιήματος εἶναι μιὰ πρωτοπρόσωπη ἐξομολόγηση μέσα ἀπὸ θραύσματα ἀναμνήσεων, περιστατικῶν καὶ μνήμης θανάτου ἀλλὰ καὶ τῆς ἐλπίδας συνάντησης μὲ τὸν Χριστὸ τοῦ ἴδιου τοῦ Ἀλεξάνδρου Παπαδιαμάντη. Μορφικὰ τὰ μέρη τοῦ ποιήματος εἶναι κατὰ πλειοψηφίαν σονέτα ἢ τερτσίνες. Τὶς μορφές αὐτὲς ὁ ποιητὴς τὶς χρησιμοποιεῖ μὲ ἕναν τρόπο σύγχρονο (μὲ χάσματα, ἀνισοσυλλαβίες καὶ διασκελισμούς, ἔτσι ὥστε ἐνσωματώνοντας καὶ θραύσματα τῆς ποιητικῆς ὑμνογραφίας, ἀλλὰ καὶ λέξεις τοῦ Ἀλεξάνδρου, δημιουργεῖ ἕνα εὐρωστο ἰδίωμα. «[...] Ὁ Κοσμόπουλος ἔγραψε γιὰ τὸν Παπαδιαμάντη τὸ καλύτερο ὡς τώρα μοιρολόγι. Καλύτερο γιατί τὸ τραγούδησε ἐπ’ ἐλπίδι.», παρατηρεῖ σὲ ἐκτενῆ κριτικὴ του μελέτη γιὰ τὸ ἔργο ὁ κριτικὸς ἐκδότης καὶ μελετητὴς τοῦ ἔργου τοῦ Παπαδιαμάντη φιλόλογος καὶ συγγραφέας Ν.Δ.Τριανταφυλλόπουλος.

===

ΠΡΟΟΙΜΙΟ I

Ἦπνος διὰ βίου, πρόβα τοῦ θανάτου. Νυχτώνει κι ὅλα θὰ καοῦν στὸ χιόνι.
Τὸ φέρνει μαῦρο κι ὄλο τὸ πετρώνει
ὁ χιονιστὴς Βορρᾶς. Καὶ νά ☉το,

ἔστερξε ἀληθινὸ τ' ὄνειρο τῆς ζωῆς. Προπόνηση, στὸ μέγα ξύπνημα νὰ βγεῖς. Τώρα τὸ στήθος σου εἶναι φρέσκο χῶμα μὲ τὰ κεριά καρφιά φέγγους ἀπ' τ' ἄλλο σῶμα.

Στάλες στὴν θράκα καὶ στὸ παραγώνι. Ὅλος ὁ βίος γιὰ τούτη τὴν στιγμή.

Δὲν κράτησες ποτέ σου μιὰ δραχμή,

νόμισμα –ὅπως οἱ ἄλλοι– νὰ πληρώνεις
μὲ λέξεις τοῦ καιροῦ τὸν Τραπεζίτη. Σταλαγμοὶ ἀπὸ τῆς θάλασσας τὸ περιβόλι, οἱ στερνοὶ λυγμοί.

ΠΡΟΟΙΜΙΟ II

Αὐτὸς ποὺ ἔκοβε φέτες τὸ φεγγάρι
γιὰ νὰ ταΐσει πεινασμένα δέντρα,
ἔβλεπε ἐντὸς τοὺς σκουριασμένα κέντρα καὶ τῆς θαλάσσης τὸ αἷμα καὶ τὴν
χάρη.

Ἐκεῖνος ποὺ ἔγραφε μὲ φτερουγίσματα πουλιῶν τρεμάμενο τὸν ἴσκιό τῆς
ψυχῆς του,
σ' ἀσημοχρύσαφα νερὰ τοῦ Παραδείσου βάφτιζε τὸ τριμμένο του παλτό.

Πῶς, Βαπτιστά, τὸ πορφυρὸ ὄνομά σου ράμφισε σὰν σταφύλι ἢ φωνή του.
Καὶ μέθυσε κι ἐδέχθη τὴν ποινή του.

Κι εἶδε τὸ Ἀρνίο ποὺ κήρυξε ἡ χαρὰ σου. Καθὼς χυνότανε στὴν ἅγια σιωπή
του,
ἡ θαλπερὴ φτερούγα σου ἔγινε ἡ Μονή του.

2

Ἀνδρέα Καρκαβίτσα, Γιάννη Βλαχογιάννη πουλιά φωλιάσαν, παιδιόθεν,
στὴν ψυχὴ μου καὶ τῆς ἀνοίξανε τὰ μάτια γιὰ νὰ κάνει
τὸ δάκρυ τ' οὐρανοῦ, μελάνι καὶ βροχὴ μου.

Ἄγγελοι στὴν Εὐαγγελίστρια
εὐχὴ μοῦ ψέλναν γιὰ ν' ἀντέχω τοὺς τελῶνες κι ἡ Θεοτόκος Κόρη στὴν
Κουνίστρα
μὲ ψίθυρους κεριῶν μοῦ ἔδειξε πόρνες,

Φτερὰ τοῦ πόνου, ζαφειρένια σεῖστρα.

Ἀδελφὲ ©Ιωάννη, Φίλτατέ μοι Ἀνδρέα Ἐφορος, Χωροφύλαξ, Εἰσπράκτωρ
Δημοσίου

καὶ Φραγκορράπτῃς, Γραμματεὺς Ἀρχείου

ὄλοι ἴδιο πρόσωπο, σὲ μιὰ παρέα.
Φυσοῦνε τῶν ἀρρήτων ἱερογλυφικά, μ' αὐτοὶ ώραῖα –γαυγίζουν
ἑλληνοδιδάσκαλοι κάλπικου βίου–

λόγια παχιά, τοῦ Κέρβερου ὑλακές, μιὰ κουδουνίστρα –χθές, αὔριο, πάντα–
τοῦ θανάτου, ἀγοραῖα.

3

Χθές, αὔριο, πάντα ὑλακές θανάτου. Καὶ πάντα γιὰ ζωὴ περνοῦσε ἡ νέκρα,
γιὰ ἔρωτας ὁ κυνέρωτας, πού ἡ χαρὰ του σβήνεται στὰ γκριζόνερα τῆς
τέφρας.

Γιὰ ἐσᾶς πατρίδα μιὰ ἄδεια λέξη.
Ποιὸν μοῦ ἀπονέμετε σταυρό, τίνος σωτήρος; Βαστάζων τὸν Σταυρόν μου,
ἔφθασα. Θὰ φέξει ἐδῶ, κι ἂς μὲ χρεώσατε στοῦ σκοταδιοῦ τὸν κλῆρο.

Περνάει στὶς φλέβες τοῦ χιονιᾶ τὸ κρῦο
μὰ τὸν χρυσό του σπόρο, σπέρνει στὴν ψυχὴ. Μοναχός, στοῦ χειμῶνα τὸ
σφαγεῖο,

ἡ ἀνάσα μου ἀνεβαίνει στοναχὴ. Ἐντὸς μου τούτῃ ἡ στιγμὴ κρυφὸ κελλί. Ἡ
βρῦση τοῦ φωτός της, γάργαρη ἰαχὴ.

4

Νομίσματα μιᾶς ἄλλης ἐποχῆς
μὲ ἀνάγλυφες τὶς προτομὲς Καισάρων, πέφτοντας μὲ τὴν λάμψη μιᾶς

βροχῆς ἀστεροειδῶν, σὲ θησαυροφυλάκια Μεγάρων

πνίγοντας κάθε σκίρτημα ψυχῆς –

νομίσματα τῆς κάθε ἐποχῆς.

Ὡς νὰ ἤμην ὁ λαμβάνων, ὄχι ὁ δίδων

μὲ τὴν δαμόκλειο σπάθη τῶν φροντίδων

–τίς ἀδελφές, τὸν ἀδελφό μου, τοὺς γονεῖς–

πέρασα αὐτὸν τὸν κόσμον, ἀφανῆς. Ὅμως τὸ νόμισμα ἐκ λίθου πολυτίμου,

κομίζω, ἐν εἶδει γλίσχρου ἀντιτίμου,

τὸν μαργαρίτη πού, ὡς κόχλος, ἢ καρδιά ἐκ Σοῦ, προήγαγε, σεπτὴ
παραμυθία.

6

Θάλασσα, λέξεις προελληνικῆ, πελασγικῆ.

Τῶν Δωριέων κατόπιν, Ἀχαιῶν, Ἰώνων.

Μ ⊗ ἀνατριχίλες, λεῖο δέρμα, μουσικὴ βακχευόντων κυμάτων,
οἰστρουμένων αἰώνων.

Δέντρο κρεμάμενο στὸν βράχο, μόνο (τὰ δέντρα ἔχουν μνήμη, κρατοῦνε
πόνο λένε οἱ σοφοί), λυώνω καὶ γέρονω.

Ἰσκιους πουλιῶν στὴν θάλασσα φέρνω.

Ἡ θάλασσα ἀστράφτει καὶ λάμπει

στοῦ δέντρον τὸ αἶμα. Ν ⊗ ἀντέχει χειμῶνες. Πού σβήνουν τὰ ὄρη, πού
φεύγουνε κάμποι

τὸ δέντρο θυμᾶται καὶ κλαίει τοὺς αἰῶνες. Δάκρυ τὸ δάκρυ, γεμίζει θάμβη
κι ἀποχαριετίζει θαλάσσιους λειμῶνες.

9

Μιλτιάδη Μαλακάση, Παῦλε Νιρβάνα προσεύχεσθε καὶ γρηγορεῖτε.

Δὲν εἶναι ὁ θάνατος τοῦ σκότους Μάνα ἔψαλλα κάποτε. Νὰ θυμηθεῖτε.

Τώρα, θυμᾶμαι πάλι, τὴν ἡμέρα τῆς θανῆς μου, πού, ὅπου νὰ ἴναι, νὰ ⊗την,

ξημερώνει.

Γιατί τήν περιδιάβαζα στις άφανεῖς μου νύχτες. Κι ἔπειτα, λίγο-λίγο, νὰ μερώνει

σὲ κάθε κόμπο τῆς εὐχῆς, καὶ νὰ χαράζει ὅπως ἀνοίξεως λυκαυγῆς κῆπος
μὲ κρίνα, ἔαρ ν' ἀνατέλλει σὲ πασχάλιο ἀγιάζι.

Μιλτιάδη, παιδί μου Παῦλε, ὄχι κινίνα. Ἀνάβει, μὲ τὸν ρόγχο, λύχνος στήν
ἀνάσα.

Τὸ χῶμα τῆς ἐπιστροφῆς, χάδι κι ἀνάσταση.

12

Αὐτὸς ὁ κόσμος δὲν θὰ σβῆσει, οὔτε μὲ κρότο οὔτε μὲ λυγμό. Θὰ βασιλέψει,
θαλασσόβρεχτος, στὸ τελευταῖο μου δάκρυ. Σμήνη ἐποχῶν μὲ λαμπερὰ
φτερὰ θὰ σηκωθοῦν

στὸν ἔσχατο σφυγμό
κι ἀπὸ χρυσόσκονη ἰερῆ τῶν παιδικῶν μου χρόνων νέφος

θὰ μὲ πάρει.

Μορφώ, Λενιώ, Φωλιώ, Θέκλα, Μελάγχρω κι Ἀσμινιώ Πολύμνια, μὲ τὰ μέλη
μελιχρά, συγχεόμενα

στὸ φέγγος τῆς σελήνης
μελίχρσοι, χλοάζοντες λαίμοι, βόστρυχοι, πλόκαμοι νερῶν νεόφυτοι
κυπάρισσοι, προάγγελοι ἑνὸς τάφου τῆς γαλήνης.

Ἐκλαψα. Ἀντάμα κυματίζουν φόβος, ἄγρια χαρά, ξενιτεμός, ἀλλ' ὅσο
ζοῦσα, ἐτοιμαζόμενα γιὰ τὴ μεγάλη ἐπιστροφή.

Ἐρωτα τῶν ἐρώτων εὐδοκεῖς ὥστε ἡ καταστροφή
τῶν λόγων, νὰ εἶναι κάλεσμα. Τραπέζης οὐρανίου τρυφή,

ὁ χαμός.»

πηγή: Αντίφωνο, Δ. Κοσμόπουλος: Κρυπτόλεξο, Για την νύχτα τῆς 2ας πρὸς
3η Ἰανουαρίου 1911, εκδόσεις Δόμος